ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓް
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތުން ނިންމި ގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2023/HC-A/378
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: [redacted]
- އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް: [redacted]
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ވަގުތީ އަމުރު

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ
ފަނޑިޔާރު ހުސައިން މަޒީދު
ފަނޑިޔާރު ދީބާޖާ ފަހުމީ

ނިންމި ތާރީޚު: 26 ޛުލްޤަޢިދާ 1445 / 03 ޖޫން 2024

ހައިކޯޓުގައި ޤަޟިއްޔާ ރަޖިސްޓްރީ ކުރެވުނު ތާރީޚު:

08 ޞަފަރު 1445

17 ސެޕްޓެމްބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ނިންމުން:

- ނަންބަރު: [redacted]
- ނިންމި ކޯޓު: ފެމިލީ ކޯޓު
- ބާވަތް: [illegible] އަމުރު
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 27 ނޮވެމްބަރު 2023
- ނިމުނު ތާރީޚު: 28 ނޮވެމްބަރު 2023

އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް

[redacted]

ޙާޟިރުވި ވަކީލު:

[illegible]

އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު ފަރާތް

[redacted]

ޙާޟިރުވި ވަކީލު:

އަލް. މުޙައްމަދު މުޙްސިން

ނޯޓް- ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތްތަކުގެ ނަން- [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤު ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 8 ވަނަ މާއްދާ- [illegible]

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲގެ ރައުޔު

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު

1. މިއީ ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ޤަޟިއްޔާއިން ބަލަމުންދާ ޙަޟާނަތު މައްސަލައިގެ ތެރެއިން ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދުމުން އެ ކޯޓުން ނެރެފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ވަގުތީ އަމުރު" އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ކުއްޖާގެ މަންމަ" ކަމުގައިބުނެވިފައިވާ) ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުން ބަލާފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ. މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތަކީ (މީގެ ފަހުން "އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތް" ނުވަތަ "ކުއްޖާގެ ބައްޕަ" ކަމުގައިބުނެވިފައިވާ) އެވެ.

މައްސަލައިގެ ކަންހިނގާފައިވާގޮތް:

2. މި މައްސަލައިގައި ހިމެނޭ އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތާއި، އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތާއި ދެމެދުން ކައިވެނިކޮށްގެން ވިހިފައިވާ ދަރިފުޅުގެ ޙަޟާނަތު ލިބިގަތުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން (ކުއްޖާގެ ބައްޕަ) ފެމިލީ ކޯޓަށް މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ. ފެމިލީ ކޯޓުގައި ހިނގަމުންދާ މި މައްސަލައިގެ ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރަކީ [redacted] އެވެ.

3. ޝުނުވުން ޤަޟިއްޔާގެ ދައުރުން އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދިފައިވަނީ ދަރިފުޅު ރަށުން ބޭރަށް ނުގެންދިއުމަށް ކުއްޖާގެ މަންމަގެ މައްޗަށް އަމުރުކޮށް ދިނުމަށެވެ. އެދިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ވަގުތީ އަމުރު ނެރެފައިވެއެވެ.

4. އޭގެފަހުން، ވަގުތީ އަމުރާއި ހިލާފަށް ކުއްޖާގެ މާމަ ކުއްޖާ ގޮވައިގެން ރަށުން ބޭރަށް ގޮސްފައިވާކަމަށްބުނެ، ބަޔާންކޮށް މައްސަލައިގައި ކޯޓުން [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] އަންގަވައި [illegible] ކުއްޖާގެ ބައްޕައާއި [illegible] އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތާ [illegible]

ފަހަރަށް ސިވިލް ކޯޓުން ވަގުތީ އަމުރަކަށް އެދި ހުށަހެޅުމުން، ސިވިލް ކޯޓުން އެކަމުގެ މައްޗަށް އަމުރެއް ނެރެފައިވެއެވެ. އެއީ އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ވަގުތީ އަމުރުއެވެ.

ވަގުތީ އަމުރުދޭން ސިވިލް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް

5. ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ވަގުތީ އަމުރުގައި ނިންމާފައިވާގޮތް ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

"......އެހެންކަމުން ސިވިލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ވަގުތީ އަމުރުން [illegible] [redacted] [illegible] [redacted]ގެ މައިންބަފައިންގެ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] (ރިޕޯޓު) [illegible] ކުއްޖާ [illegible] 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [redacted] [illegible] [redacted]ގެ [illegible] [redacted] [illegible] [redacted] [illegible] [redacted]ގެ [illegible] [redacted] [illegible] 48 (ސާޅީސް އަށެއް) [illegible] [redacted] [illegible] [redacted] [illegible] ސިވިލް ކޯޓުގެ [illegible]."

އިސްތިއުނާފީ ނުކުތާތައް

6. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ފަރުދީ އަމުރު" ނެރުއްވައިފައި ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާ އެއްގޮތަށްނޫންކަމަށްބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފު އަދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ތިރީގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 03 (ތިނެއް) ނުކުތާ ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

6.1 ފުރަތަމަ ނުކުތާ: ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] އަމުރަކީ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ ރޫހާ ޚިލާފަށް އަދި އެ މާއްދާގެ (ށ) އާއި އެ މާއްދާގެ (ހ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރާއި ޚިލާފަށް، އަދި ބަލަންޖެހޭ ވަރަށް ބެލުމެއް ނެތި ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ،

6.2 ދެވަނަ ނުކުތާ: ފެމިލީ ކޯޓުން ފަރުދީ އަމުރަކީ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 19/2019 (ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު) ގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާއި، އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ޤަޟިއްޔާގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި ރިޢާޔަތްކުރައްވަން ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހިމާޔަތް ކުރެވިގެން ނެރެފައިވާ އަމުރެއްކަމުގައި ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ،

6.3 ތިންވަނަ ނުކުތާ: ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ހިމާޔަތްކުރެވިގެން ނެރެފައިވާ ފަރުދީ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

ދެފަރާތުން ދެއްކި ވާހަކަތަކުގެ ޚުލާޞާ:

7. އިސްތިއުނާފީ ފުރަތަމަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ފެމިލީ ކޯޓުން ފަރުދީ އަމުރެއް ނެރުއްވަނީ ހަމަ އަސާސަކަށް ބަލައިގެން ސަބަބުތަކުން މައިގަނޑު ގޮތެއްގައި

03 ކަމަކަށް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަމަށެވެ. އެގޮތުން ކުއްޖާ އާންމުކޮށް ދިރިއުޅެމުންދާ މާހައުލަކުން އެހެން ތަނަކަށް ކުއްޖާ ބަދަލުކުރިކަމަށް ބުނާ ބުނުމަށްބަލާއިރު، ކުއްޖާއަކީ ވަރަށް ގިނަ ތަންތަނަށް ދިރިއުޅުން ބަދަލުކޮށްފައިވާ ކުއްޖާގެ ކަމަށާއި، އަދި ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަނީ ކުއްޖާގެ މާމަ ކަމަށެވެ. އަދި މިހާރުވެސް ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަނީ ކުއްޖާގެ މާމަ ކަމުން ކުއްޖާއާއެކު އެންމެ ގިނަ ވަގުތު ހޭދަކުރާ ފަރާތަކީ ކުއްޖާގެ މާމަކަމާއި، އަދި ސަރުކާރީ [illegible] ކުއްޖާގެ މަންމަ ފިޔަވައި ބެލުން އެންމެ ރަނގަޅަށް ކުރާ ފަރާތަކީ ކުއްޖާގެ މާމަ ކަމުގައެވެ. އަދި ދެވަނަ ފަހަރަށް ބޭއްވުނު ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަޑުއެހުމުގައި، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާ [illegible] [illegible] ކިޔަވަމުންދާ ސްކޫލުން [illegible] [redacted] އަށް ގެންދިއުމަކީ ކުއްޖާއަށް ލިބޭ ބޮޑު ގެއްލުމެއް [illegible] [illegible]، ކުއްޖާ ސްކޫލުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ މަންމަ [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި މިހާރު ކުއްޖާ [illegible] ކިޔަވަމުންދާ ސްކޫލަކީ ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ [illegible] [illegible] ފޯރުކޮށްދޭ [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ އަޑުއެހުމުގައި، [illegible] ބޭސްފަރުވާ ކުރަމުންދާ ސްޕީޗް ތެރަޕީ ދެމުން ގެންދާ [illegible] ކުއްޖާ [redacted] އަށް ގެންދިއުމުން ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ ސްޕީޗް ތެރަޕީ ދިނުމުން ކުއްޖާ މަޙްރޫމް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] ފެމިލީ ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] އަދި ސްޕީޗް ތެރަޕީ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] 1 (އެނެކްސް) [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަދި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ހަމައެކަނި ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ.

8. [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ޖަވާބުގައި ނުކުތާގެ ފުރަތަމަ އިސްތިއުނާފުގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ގަވާއިދުގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރަށް [illegible] [illegible]، އަދި އެ މާއްދާގެ (ށ) ގެ 4 ވަނަ ނަންބަރަށްވެސް ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާކަމެވެ. އަދި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ކުއްޖާގެ ސްކޫލް ފީ ދެއްކުމުގައި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ އެހީތެރިކަން [illegible] [illegible]، [illegible] ނަފަޤާއި [illegible] [illegible] [illegible]. އަދި ކުއްޖާގެ ބޮޑު ސްކޫލަށް ކުއްޖާ ބަދަލުކުރުމުން ކުއްޖާގެ ފީ ނުދައްކާ އޮތްކަން އެނގުމުން ކުއްޖާގެ ސްކޫލް ފީ ދައްކާފައިވާކަމަށާއި، އަދި ކުއްޖާ [illegible] ކަންކަމާއި ގުޅިގެން މިކޯޓުގައި ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަތަކުގައި [illegible] ކޯޓުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ދައްކަވާފައިވާ ވާހަކަތަކުން [illegible]. އަދި ކުއްޖާގެ [illegible] ކުއްޖާ ގޮވައިގެން [redacted] [illegible] [illegible] އެއީ ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންނަށް އެއްވެސް ފުރުޞަތު ކުއްޖާއާއި [illegible] ބައްދަލުކުރުމުގެ ގޮތެއް ނުދީ [illegible] [illegible] ފުރިހަމަ ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށާއި، އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކުގައި ފުރުޞަތު ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރު ނެރުއްވުމުގައި ރިޢާޔަތްކޮށްފައިވާ އުސޫލު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފުވާގޮތަށް ބަޔާންކުރައްވާފައިވާކަމެވެ.

9. އިސްތިއުނާފު ދަޢުވާ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ޤަޟިއްޔާގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި ކުޑަކުއްޖާގެ ގާޑިއަންކަން ނިންމުމުގައި އުސޫލު އިސްލާމް ޝަރީޢަތާއި ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް ބަލަން ބަޔާންކުރެވިފައިވާކަމާއި، އަދި [illegible] ގުޅޭގޮތުން ކުއްޖާ މަޞްލަޙަތުން އެންމެ ފައިދާހުރި ގޮތް ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ހާލަތްތަކުގައި [illegible] ކަނޑައަޅަންޖެހޭ ގޮތް ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް ވިސްނާއިރު ކުއްޖާ [illegible] ދުވަހު ބަލާފައިވަނީ ކުއްޖާގެ މަންމަ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަމަށެވެ. އަދި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ފުރުޞަތު މަންމައަށް [redacted] ދިރިއުޅޭ [illegible] ކުއްޖާއާއި ބައްދަލުކުރުމަށް ކުއްޖާގެ މަންމައަށް ވީ [illegible] [illegible]، [illegible] ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތު އެންމެ [illegible] ކުއްޖާގެ މަންމަ ފުރުޞަތު މާމަ ކައިރީގައި ކުއްޖާ ބެހެއްޓުންކަމަށެވެ.

10. އިސްތިއުނާފީ ދެވަނަ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ފަރާތު މާމަ ދިރިއުޅެމުންދަނީ ހުޅުމާލޭގައިކަމުން ކުއްޖާވެސް ބަހައްޓާނީ އެތަނުގައިކަމަށް. އަދި ކުއްޖާއާއި ބައްދަލުކުރުމަށް މަންމައަށް އެއްވެސް ކަހަލަ ހުރަހެއް ނާޅާނެކަމަށް. އިސްތިއުނާފުކުރު ފަރާތުން ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް ރިޢާޔަތްކޮށް ފެމިލީ ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރު ނެރެފައިވާކަމަށް ބުނި ކަމުގައިވިޔަސް ކޯޓުން އަމުރު ނެރުނުގައި ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރެވޭކަމަށް. އަދި މިކަމާ އިތުރުން [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ ވަގުތީ އަމުރު ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނުގެ 8 ވަނަ މާއްދާއި މިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ގެ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލުތަކާއި ފިޤުހީ ގޮތް އިސްތިއުނާފުކުރު ފަރާތުން ބުނެފައިވާފަދައިން، [illegible] އިސްތިއުނާފުކުރު ފަރާތުން ބައްދަލުކުރުމަށް [illegible] މައްސަލަ ބިނާކޮށް، ވަގުތީ އަމުރު ބާޠިލުކުރަންޖެހޭ ފަދަ ސަބަބެއް އޮތްކަމަށް އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން ނުދައްކައެވެ.

11. އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާގެ ތަފްސީލުގައި އިސްތިއުނާފުކުރު ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ވާ މައްސަލައިގައި ވަގުތީ އަމުރެއް އަދި [illegible] [illegible] ނިންމުމުގައި މައްސަލައިގައި ހަވާލާދީފައިވާ ސޯޝަލް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

12. އިސްތިއުނާފީ ތިންވަނަ ނުކުތާގެ ޖަވާބުގައި އިސްތިއުނާފު ރައްދުވާ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހައިކޯޓުގެ [illegible] [illegible] އަދި އެކަން [illegible] ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2022/HC-A/353 ވާ މައްސަލައިގައިވެސް

ކަނޑައަޅާފައިވާ އުޞޫލުތަކާއި އެއްގޮތްނޫންކަމުންނެވެ. އަދި ވަގުތީ އަމުރަށް އެދޭ ކޮންމެ ފަހަރަކު އެސެސްމަންޓު ހަދައި ކަންކަން ވަޒަންކުރުމަކީ ކުރަންޖެހޭކަމެއް ނޫންކަމަށެވެ. އަދި ވަގުތީ އަމުރު ޤާނޫނާއި ޚިލާފު ގޮތެއް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ނުވާކަމަށެވެ. އެހެންކަމުން ޙުކުމްކުރެވުނު މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރު ބާޠިލުކޮށްދެއްވުމަށް އެއްވެސް ހަމައެއް އޮތްކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ނުދެކޭކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

13. އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދުނީ އިސްވެ ދެންނެވުނު ކަންކަން އެއްގޮތަށް މަތީން ހުށަހަޅާފައިވާ ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] އަމުރުގައި ކުއްޖާގެ ބައްޕައާއި ކުއްޖާ ހަވާލު ކުރުމަށް އެއް ބައި ފަރާތަކުން ކުއްޖާގެ ހަށިގަނޑުގެ މައްސަލައިގައި ހުރިހާ ކުރެވުނު ކުއްޖާގެ މަސްލަޙަތަށް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ އަދި ކުއްޖާއަށް ހިމާޔަތްކޮށް ޙައްޤުތަކުގެ އާދައިގެ އުފެދިފައިވާ ތިބިހުރުން ގޮތަށް، ކުއްޖާގެ ދިރިއުޅުމުގެ އަސާސީ އަދި ޒަރޫރީ ކަންކަން އަދާކުރީ ގޮތުން ފުއްދައިދިނުން ކުއްޖާގެ މައި ބަލަހައްޓާ ކުއްޖާގެ މަންމަ ވާލިދުން ކާއިރީގައި ކަނޑައެޅުމުގައި އަދި ދަރިފުޅުގެ ބަލަހައްޓާ ޝަރީޢަތްކުރެވޭ ޖިންސާ އަރިހުގައި ހިމާޔަތް ހޯދުމަށް އަދި ޖިންސާއި އަޚުލާޤީ ކުއްޖާ ބެލުމާއި ދަރިފުޅު މިހާރު ނުލިބޭ ބަލައިގަތުމުގެ ބަޔާނުގައި ފުރުޞަތު ދޫކޮށްލެވިފައި ނުބަހައްޓާ ހިމާޔަތް ދެއްވުމަށް އެދެމުން ސާބިތުކޮށް ކުރިއަށް ނެގި ހަމަޖެހުމުގެ ޢަމަލުތަކަށް ގަބޫލުކުރަނީ ކުއްޖާގެ މަޞްލަޙަތަށް ބަލައި ބޭނުންތެރިކަމުގެ ބޭނުމުގައި އިސްތިއުނާފު ކުރެވުނު މައްސަލައިގައި ގޮތުގައި ކަނޑައަޅައިދިނުން، މިގޮތުން (އިސްތިއުނާފު ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރުގެ ދަށުން ކުއްޖާގެ ބެލެނިވެރިއަކަށް) ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާފައިވާ ގޮތުގައި ކުއްޖާގެ މަންމަ އަދި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ އާއި ރައްކާތެރިކަން ވަކީލު ގޮތުން ބަލަހައްޓަމުންދާ ދުނިޔަވީ ކަމަށެވެ.

އިސްތިއުނާފު [illegible] ފަރާތުން އެދޭގޮތް:

14. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ވަގުތީ އަމުރު ނެރުއްވާފައިވަނީ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރު ބާޠިލްކުރާނެ ކަމެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވައި، އިސްތިއުނާފީ މައްސަލައިގެ ތެރެއިން އަމުރެއް ނެރެދިނުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައި އެއްނަމަވެސް، ވަގުތީ އަމުރުގެ އިސްތިއުނާފު މައްސަލަތަކުގެ ތެރެއިން ވަގުތީ އަމުރު ނެރެދިނުމާއި ގުޅޭގޮތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ހައުސިން ޑިވެލޮޕްމަންޓް ކޯޕަރޭޝަން ލިމިޓެޑް ވ. [illegible] ޕްރައިވެޓް ލިމިޓެޑް[1] ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅުއްވާފައިވާ އުސޫލުތަކުގެ ދަށުން އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން އެދޭ ފަދަ އަމުރެއް ނެރެދެވޭނެ ކަމެއް ނޫންކަމުގައި ކަނޑައަޅުއްވައިދެއްވުމަށެވެ.

ޝަރީޢަތުން ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތައް

ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ[2] 75 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފު [illegible] ނެރުން:

15. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދުގެ[3] 75 ވަނަ މާއްދާއަކީ، އަމުރަކީ ކޮބައިކަމާއި،[4] ވަގުތީ [illegible] ކޮބައިކަމާއި،[5] [illegible][6] [illegible][7] [illegible][8] [illegible].

---

[1] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ 2022/SC-A/79 ޤަޟިއްޔާ

[2] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022)

[3] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022)

[4] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

[5] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

[6] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[7] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ)

[8] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ޢާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ޤަވާޢިދު (ޤަވާޢިދު ނަންބަރު 102-2022) ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ބ)، (ޅ)، (ކ)

16. އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ބުނެފައިވަނީ، ފެމިލީ ކޯޓުން އަމުރު ނެރުމަށް ނިންމުމުން، ޤާނޫނީގޮތުން އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެންޖެހޭ ފަދަ ހާލަތެއް ނެތުމުން، އެފަދަ އަމުރެއް ނެރުމަކީ، ޚިލާފުވާކަމަށް އިސްތިއުނާފުކުރިކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރި ފަރާތުން ނުކުތާކަމުގައެވެ.

17. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރަށް ބަލާއިރު، ވަގުތީ އަމުރެއް ނެރެންޖެހޭކަމަށް، މައްސަލަ ބެއްލެވި ފަނޑިޔާރަށް ފެންނަކަމަށް ކަނޑައަޅާފައިވަނީ، "ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ފައިދާ ހުރި ގޮތަކީ ކާބަފައިން ބެލެހެއްޓުމާއި، [redacted] އާއި [redacted] ބަފައިން އެންމެހައި މައްދާދުގެ ސާފުކުރުވައި"[9] ކަމާއި، އެގޮތުން،

1. ކުއްޖާގެ ޒަރޫރީ ކަންކަން ކުރިން ބެލެހެއްޓި އަދި މީހާގެ ބަލަހައްޓައިދިނުމަށްޓަކައި
2. ކުއްޖާ ދިރިއުޅުން އަދި މީހާ އުޅެމުންދާ މާހައުލު
3. ކުއްޖާގެ ސިއްހަތު، އަދި
4. ކުއްޖާގެ ތަޢުލީމު

މިކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރައްވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

18. ހަމައެފަދައިން، ބަޔާންކުރެވުނު ކަންކަމަށް ރިއާޔަތްކުރުމުން، މައްސަލަ ބެއްލެވި ފަނޑިޔާރަށް އާދެވުނު ނަތީޖާއަކީ، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތުގައި މިވަގުތަށް އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތަކީ، [redacted] އަރިހުގައި ފަދައިން، ބަސްކަންތުގެ މައްސަލަ ވަކިވެފައިކަން ނިމުނުދުވަސް، ކުއްޖާގެ ބެލެހެއްޓުން [redacted] އާ ހަވާލުކުރުން"[10] ކަމަށް އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

19. ފެމިލީ ކޯޓުގެ އާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު[11]ގެ 75 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) ގައި "އާއިލީ މައްސަލަތަކުގައި ވަގުތީ އަމުރުތަކަށް ނުވަތަ ވަގުތީ ފިޔަވަޅެއް އަޅައިދިނުމަށް އެދި ހުށަހަޅުމުން އެފަދަ އަމުރެއް ނެރެންޖެހޭނީ

---

[9] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ވަގުތީ އަމުރު" ސަފްހާ 7 ގެ 3 ވަނަ ޕެރެގްރާފް

[10] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ވަގުތީ އަމުރު" ސަފްހާ 11 ގެ 2 ވަނަ ޕެރެގްރާފް (އެންމެ ފަހު [illegible])

[11] ފެމިލީ ކޯޓުގެ އާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ ގަވާއިދު (ގަވާއިދު ނަންބަރު 102-2022)

ނުވަތަ އެހެން ފިޔަވަޅެއް އަޅަންޖެހޭނީ ބަލައި އެ އަމުރެއް ނެރުމަކީ އެ މައްސަލައެއްގައި އޮތް އެންމެ އަދުލުވެރިގޮތްކަމަށް ކޯޓަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެހެން އަމުރެއް ނެރުމުގެ އިޚްތިޔާރު ކޯޓަށް ލިބިގެންވާކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވާތީ، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، އަމުރެއް ނެރުމަކީ [illegible] ލިބިފައިވާ [illegible] ދެކެއެވެ.

20. މަތީގައި ބަޔާންކޮށްދިނަ ފަދަ އަމުރެއް [illegible] އެދުނީ [illegible] އެ މާއްދާގެ (ށ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދައިން، އެ [illegible] ތިރީގައި، 3 ވަނަ [illegible] ގޮތުގައި، [illegible] މައްސަލަތަކާ ގުޅިގެން [illegible] ހައްޤު [illegible] ކުރިން ކުއްޖާއަށް ނުވަތަ ދަރިންނަށް ގެއްލުން ލިބިދާނެކަމުގެ [illegible] [illegible]، މިއީ އަމުރު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސަބަބުތަކަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުންވެސް ފާހަގަކޮށްފައިވާތީ،[12] އެ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ކޯޓުގެ [illegible]، ކޯޓުގެ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible]، ކޯޓުގެ [illegible] ކަންކަން ކުރިން [illegible] އަދި މިހާރު [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]،

20.1 ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ [illegible]

---

[12] އިސްތިއުނާފު ގަވާއިދުގެ 1.3 ވަނަ ނުކުތާ

އެކަކުވެސް ކުއްޖާއެކު ދިރިއުޅެމުން ނުދާކަން އެނގޭކަމާއި، އަދި ދެފަރާތުގެ ވާހަކަތަކަށް ބަލާއިރު، ކުއްޖާގެ ތަބީޢީ މާޙައުލަކީ ކުއްޖާގެ މަންމައާއި ބައްޕަ ވަކިވުމާ ހަމައަށް ކުއްޖާ އުފަންވީއްސުރެން ދިރިއުޅެމުންއައީ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ފަރާތު އާއިލާއާއެކު ދިރިއުޅެމުން ދިޔަ މާޙައުލަކަށްވާކަމާއި،

20.2 ކުއްޖާއަކީ އެކްޒިމާ ހުންނަ، އަދި ހަމުގެ ބަލިތަކަށް ފަރުވާ ކުރަމުންދާ ކުއްޖެއްކަމަށާއި، އަދި ވާހަކަ ދެއްކުމުގައި އުނދަގޫ ހުންނާތީ ސްޕީޗް ތެރަޕީ ދޭންޖެހޭ ކުއްޖެއްކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާއިރު، އެއީ އެއްވެސް ކަމެއް ކުއްޖާގެ މަންމަ ދޭންނުކުރެވޭނެކަމަށްވާކަމާއި،

20.3 މީގެ އިތުރުން، ހުކުމުގެ ސޯޝަލް ރިޕޯޓުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވަނިކޮށް، ކުއްޖާ އޮތުން ތަރައްގީ ބަރުވެރިކަން ދެކޭތީ، ސޯޝަލް ވަކިކުރުމަށް މިހާރު ހުރަސްއެޅިފައިވާކަމާއި، އަދި ކުއްޖާ ގެންދިޔައީ ދަރުގެ ސްކޫލަށް ވެއްދުމުގެ މަސައްކަތް ކުރަމުން ގެންދަނީ ކުއްޖާގެ މާމަ ބެލެހެއްޓެވުމުން، ކުއްޖާ ތާއީދު ހާސިލުކުރަމުން ދަރިވަރެއްގެ ގޮތުގައި ސްކޫލުވެސް ދެމެހެއްޓެމުން، ދިރިއުޅުމުގައި މާމައާއެކު ވަޒަނާ ކުރެވޭތީ، ކުއްޖާގެ ސިއްހީ ޚިދުމަތްތަކާއި ހަރަކާތްތެރިވާ ތަނަށް ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ ނުކުތުމުގައި ކުއްޖާ ގެންދިއުމަށް، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު އަސާސުކޮށްގެން ކަންތައްތައް އެނގޭން އޮންނަނަމަވެސް، ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވުމުން، ފެމިލީ ކޯޓުގެ އާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ 75 ވަނަ މާއްދާ (ށ) ގެ (3) ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާންވާ ގޮތުގެ މަތިން، ކުއްޖާ މިހާރު ދިރިއުޅެމުންދާ މާޙައުލަކީ، ކުއްޖާ ދުރުހެލި ތަނެއް ކަމުގައި ނުވާތީއާއި، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތުގައި މިގޮތަށް އެކަނި ކަނޑައެޅޭ، ބަހުސްތަކުގެ މައްސަލަ ވަކިކުރުމުގައި ނިންމާފައިވާ، ކުއްޖާގެ ބޭނުންތަކާއި އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުގެ ބަލަހައްޓާދޭން ވާނެކަމުން އެނގެން ނެތެވެ.

21. ބަހުސްތަކުގެ ބައިގެ ތިރީގައި ކުރިން އަމުރެއް ނިންމިއިރު މި މައްސަލައިގައި އެކުލެވޭ ކުއްޖާގެ މާމަ ގާތުގައި ހުރުމަށް ކުއްޖާގެ ގުޅުން ތިބޭ ބޭބޭފުޅާ އަދި ތިބޭދިން ހަމަހަމަގައި ކަމަށާއި، އެހެންނަމަވެސް އަމަލު ހަމަހަމަ އިސްތިއުނާފު ކުރައްވާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާއިރު، މި މައްސަލައިގައި ބޭނުމީ ކުއްޖާ

އާންމުކޮށް ދިރިއުޅުމުން އަދި މާހައުލުން ވަކިކޮށް ބީރައްޓެހި ނުފަރިތަ މާހައުލުތަކަށް ބަދަލުކުރަން ބުނާ ބުނުމެއްކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވެއެވެ.

22. މީގެއިތުރުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތާއި އިސްތިއުނާފަށް ރައްދުވާ ފަރާތުން އިނދެގެން އުޅުނުއިރުވެސް ދިރިއުޅުނީ އެންމެ [illegible] [illegible] [redacted] ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ [illegible] [illegible] [illegible] މާމަގެއި ދިރިއުޅުނުކަމާއި، އަދި އޭގެފަހުން އަންހެނާ [redacted] ބަދަލުވުމާ ހަމައަށް އުޅުނީ [illegible] ކުއްޖާގެ މަންމަގެ އާއިލާއާއި އެކުގައިކަމާއި، އޭރުވެސް ކުއްޖާ ބަލަނީ ކުއްޖާގެ މަންމަކަމާއި، އަދި [redacted] ދިރިއުޅުން ބަދަލުވުމަށްފަހުވެސް އުޅުނީ ކުއްޖާގެ މަންމައާއި އެކުގައި ކަމަށާއި، އެ މާހައުލަކީ ކުއްޖާއަށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވީނަމަވެސް، [illegible] ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރަކުން ބަލާއިރު، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ފައިދާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، ”ކުއްޖާގެ ދިރިއުޅުން އަދި [illegible] އުނގެނުމުގެ މާހައުލު“ ވަޒަންކޮށް، [illegible] [illegible] މައްޗަށް ބިނާކޮށް، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކުއްޖާ ދިރިއުޅުމުގައި ކުއްޖާގެ ބައްޕަގެ [illegible] ކަމާއި، އެ މުއްދަތުގައި ކުއްޖާ އުޅުން މާހައުލުގައި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ [illegible] [illegible] ދިރިއުޅެމުންދާކަމާއި، ކުއްޖާގެ ބައްޕަ [illegible] [illegible] ކުއްޖާއާއި [illegible] ގުޅުމެއް އޮންނަކަމަށް [illegible] އިތުރުން، ކުއްޖާގެ [illegible] [illegible] ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ފަރާތު އާއިލާއާ ދިރިއުޅުން މާހައުލުތަކުގައި ކަނޑައެޅިފައިވެއެވެ.

23. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ވ. [illegible][13] ޤަޟިއްޔާގެ 15 ވަނަ ނުކުތާގައި، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފީ ކޯޓުން [illegible]

---

[13] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2022/SC-A/51.

[illegible][14] [illegible]

24. [illegible][15] 8 [illegible] (ހ) [illegible][16] [illegible]

---

[14] [illegible] (ހ) [illegible]

[15] [illegible] (19-2019 [illegible])

[16] [illegible] (ހ) [illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]

ދެމެހެއްޓުމުގެ ފުރިހަމަކަމަށް[17] އާއި، ކުއްޖާއަށް ލިބެންޖެހޭ އަޅާލުމާއި، ތަޢުލީމާއި ސަލާމަތްތެރިކަމަށް[18] އާއި، ދުރުކަމާ ސިއްޙަތުގައި ދިރިހުރުމުގެ ހައްޤު[19] އާއި، ކުއްޖާއަށް ލިބެން ޖެހޭ ތަޢުލީމުގެ ހައްޤު[20] އާއި، ކުއްޖާގެ ދިރިއުޅުމާއި ނަފަޤާ އެންމެހާ ރައްކާތެރިކަމާ[21] ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންގެ ދެމެދުން ސާފުކޮށް ދެފަރާތުން އެކަންކަމަށް ދިމާވާފަދަ ޙާލަތްތަކުގައި ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރެއް ބޭނުންކުރެވިދާނެކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

25. އަދި އެކަންކަން ބަޔާންކުރުމުގެ އިތުރުން، އެޕާރޓްމަންޓުގައި ބަލަހައްޓާ ޤަރާރުގައި ކަންކަމާ ގުޅޭގޮތުން، އެސްޓިމޭޓް ތައްޔާރުކޮށް، އެއް އަހަރު ފުރިހަމަވުމަށް، އެކަންކަން ކަނޑައެޅުމުގެ ފޯރުކޮށްދޭ ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާތީ، މިހެން މަޢުލޫމާތުގައި، ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތު ހިމާޔަތް ލިބޭނެ ގޮތަށް ކަނޑައެޅުމުގެ ބާރު، އެހެން ދިރިއުޅޭ ބަލަހައްޓާ ކަނޑައެޅުން، ނުވަތަ ދޫކޮށް ބަހައްޓަން އަދި ލިބެންޖެހޭ މައިބަފައިންގެ މަސައްކަތް ކުރުން، އަދިވެސް މިންވަރެއް ކޯޓުން ބަލައި ފައިސާދޫކުރާ ކަންކަން، މާލީ މަދަދު ބަލައި ފައިސާ ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވުމަށް[22] އެކަމުން ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރުގައި ބަލައިދިނުމަށް ހިއްސާކުރެވިފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

26. ދަފްތަރުގެ ވާހަކަފުޅަކުން ބަލައި "ކުއްޖާގެ ބެލެނި މާބަފައިނަށް ކުއްޖާގެ މަސްލަހައްތު ބޮޑުވާ ވަރަކަށް ހަމައެކަނި ކުއްޖާ އަޅާލައިދޭނެ ދިރިއުޅުމުގެ އިންތިޒާމް، ކުއްޖާގެ ބޮޑު ފައިދާ އާއިލާއިން ދިރިއުޅުންދިނުމަށް

---

[17] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ކުއްޖާ ބެލުން" ސަފުހާ 7 (1. ކުއްޖާގެ ބެލެނި ކަންކަން ހަރުން ބެލެހެއްޓުމަށް އަދި މަޢުލޫ ބަލައިދިނުމަށްވާނީ ފެމިލީ) މި މައްސަލާގެ ތަފްސީލް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން.

[18] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ކުއްޖާ ބެލުން" ސަފުހާ 7 (1. ކުއްޖާގެ ބެލެނި ކަންކަން ހަރުން ބެލެހެއްޓުމަށް އަދި މަޢުލޫ ބަލައިދިނުމަށްވާނީ ފެމިލީ) މި މައްސަލާގެ ތަފްސީލް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން.

[19] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ކުއްޖާ ބެލުން" ސަފުހާ 9 (3. ކުއްޖާގެ ސިއްޙަތު) މި މައްސަލާގެ ތަފްސީލް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން.

[20] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ކުއްޖާ ބެލުން" ސަފުހާ 10 (4. ކުއްޖާގެ ތަޢުލީމު) މި މައްސަލާގެ ތަފްސީލް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން.

[21] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ކުއްޖާ ބެލުން" ސަފުހާ 8 (2. ކުއްޖާގެ ދިރިއުޅުން އަދި މަޢުލޫ ކުއްޖާ އުޅުމުގެ ވަށައިގެން) މި މައްސަލާގެ ތަފްސީލް ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކަންކަން.

[22] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ޤަޟިއްޔާގެ 46 އަދި 47 ވަނަ ނުކުތާ

ރާހަތުކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވޭ" ކަމަށާއި،[23] ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަމުން ދިޔަ ކުއްޖާގެ މަންމަ ފާތުމާ މާމަ [redacted] ގެ މައިންބަފައިން ދުވަސްވެ ބަލިކަމުން، މި ކުއްޖާ ގޮވައިގެން އެނބުރި މާލެއަށްއައުމުގެ ވިސްނުމުން [redacted] ސްކޫލާއި، އާންމު ދިރިއުޅުމުގައި ކުއްޖާ ދިރިއުޅުން އަދި މާހައުލާއި ކިޔަވަމުންދިޔަ ސްކޫލު ބަދަލުކޮށް، ކުއްޖާއަށް ބޭނުންވާ ސަޕޯޓް ފަރުވާ އެކަށޭނަ ގޮތެއްގައި ދުރުހުރުމުގައި ހަރަދު އެހެން ޚަރަދަށް ކުއްޖާ ބަލަހައްޓަން، ކުއްޖާ އެއްބަސްވުން އަދި ބަލަން އިތުރުކުރުމުން ބަލަހައްޓަން، ކުއްޖާގެ މައިންބަފައިންކަން އެކުވެސް ފާއިތުވާ (ދިރިހުރި) ބަލަހައްޓަމުން ވަގުތު ނުކުރެވުނުކަމުގައިވިޔަސް މާހައުލުގައި ކުއްޖާ ބަރުއްޖެހުމަކީ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތަށް އެންމެ ރަނގަޅުގޮތަކަށް ނުފެންނަ[24]ކަމަށް" ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވާތީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ޤަޟިއްޔާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް، ފެމިލީ ކޯޓުގެ އަމުރުގައި ކަނޑައަޅާފައިވަނީ ޤާނޫނާ ޚިލާފުކަމަށް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަޔާންކޮށްދިފައިވާކަމުގައި ނުދެކެމެވެ.

27. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ކޯޓު އަމުރަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ޤަޟިއްޔާގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި ދިރާސާކޮށްކުރުމަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ދިރާސާކޮށްކަމުވުން ނުކުރެވޭ އަމުރުކޮށްފައި އިސްތިއުނާފުކުރާ ފަރާތުން ބުނެފައިވާ ބުނުމުގައިވާއިރު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ޤަޟިއްޔާގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު[25]ގެ 8 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އާއި (ށ) ގައި

---

[23] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ޙަޟާނަތު ޙައްޤު" ސަފްޙާ 10 ގެ 3 ވަނަ ޕެރެގްރާފުގެ އަންނަނިވި ބަސްތައް "ކަމަކަށް ދުރުވެފައި ބަލިކަމުގެ ހާލަތުގައި ކުއްޖާގެ މަންމަ ކިސްތާ ބަދިޔާލާ ދިރިއުޅުނުގެން ކުއްޖާގެ އެނބުރުމާ ގޮތުން ކަނޑައެޅި ބަލަހައްޓަމުން ދިޔަ ކުއްޖާގެ މަންމަ ފާތުމާ ޝާފިއްޔާ ކުއްޖާގެ މަންމަ ފާތުމާ ދެމަފިރިކަމުގެ ކުއްޖާގެ ބަލަހައްޓަމުން ފާތުމާ މާމަ [redacted] ބެލެހެއްޓިއެވެ. ކަމަކަށް [redacted] ގެ xxxxxx އާއި ބަލަހައްޓާ ބައްޕަ ކުއްޖާގެ އެނބުރިގެން ކުއްޖާގެ ކަމަށްވާތީ ބަލަހައްޓާ ދެމަފިރިން ފާޅުގައި އެކީ މިހާރު ކުއްޖާ ދިރިއުޅުމަށް ޝަރުޢީ ކުއްޖާގެ މަސްލަހަތުގެ ބައްޕަ ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާ ކުއްޖާ ބޭނުންވާ ކުއްޖާގެ ބޭނުންތައް ފުއްދައި ދެވޭ ކަމަށް. ދިރިއުޅުމަށް ކުއްޖާގެ ބަލަހައްޓާ މަންމަގެ ކުއްޖާގެ ބައްޕަ މަސްލަހަތު ކަމަކުން ކުއްޖާ ބަލަހައްޓާ ކުއްޖާ ބޭނުންވާ ދިރިއުޅުމުގައި ކުއްޖާގެ ބައްޕަ ކުއްޖާ އެކަށޭނަ ދިރިއުޅުމުގެ ދިރިއުޅުން ދިޔަ މާހައުލުގައި ޤަބޫލުކުރެވޭކަމެވެ."

[24] ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ޙަޟާނަތު ޙައްޤު" ސަފްޙާ 11 ގެ 2 ވަނަ ޕެރެގްރާފް (އަންގާ ވަގު ނު ފުރިހަމަ)

[25] ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ހިމާޔަތްކުރުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 19-2019)

ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަންކަން އެކަންޏެވެ. ނުވަތަ އެމާއްދާގެ ނަކަލެކެވެ. މީގެ އިތުރުން ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު[26]ގެ 24 ވަނަ މާއްދާގައި، މައިންބަފައިން، [illegible] [illegible] އާއިލާ [illegible] ހައްޤު [illegible] [illegible] ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމަށް އެ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ.

28. އެހެންނަމަވެސް، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ޤަޟިއްޔާގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލު [illegible] ނުވަތަ ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު[27]ގެ 8 ވަނަ މާއްދާ އާއި [illegible] ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރު [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބަލައިގަނެވިފައި ނުވެއެވެ. އަދި ހަމައެއާއެކު، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ޤަޟިއްޔާއާއި، [illegible] ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] 75 ވަނަ މާއްދާއާ [illegible] [illegible] ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރުގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކަމެއް ނުވަތަ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ބާޠިލުކުރައްވާފައިވެއެވެ.

29. އަދި ހަމައެފަދައިން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ވ. [illegible][28] ޤަޟިއްޔާގެ 15 ވަނަ ނުކުތާގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު ކޯޓަކުން ވަގުތީ އަމުރެއް[29] ދީ [illegible] އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން [illegible] [illegible].

---

[26] ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 19-2019)

[27] ކުޑަކުދިންގެ ހައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 19-2019)

[28] ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2022/SC-A/51.

[29] [illegible] (ހ) [illegible] (ށ) [illegible] (ނ) [illegible] (ރ) [illegible]

ނިންމެވުން ފާހަގަ ކުރެވޭ ގޮތް:

30. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] ވަގުތީ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމުން، އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާތަކަށް ބަލާއިރު،

30.1. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ނަންބަރު 2023/HC-A/112 ޤަޟިއްޔާއި ނަންބަރު 2021/HC-A/162 ޤަޟިއްޔާގެ 11 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމަކީ ކޯޓަކުން އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތަށް ބުނެދެވިފައިނުވާތީއާއި،

30.2. ފެމިލީ ކޯޓުގެ ވަގުތީ އަމުރު، ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު[30]ގެ 8 ވަނަ މާއްދާއާއި، ފެމިލީ ކޯޓުގެ އާއިލީ އިޖުރާއަތުގެ 75 ވަނަ މާއްދާއާ ޚިލާފުވާގޮތަށް ނުވަތަ ބަޔާންކުރެވުނު މާއްދާތަކާ ޚިލާފަށް އަމުރުދީފައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ކަމެއް ނުވަތަ ނިންމާފައިވާ ނިންމުމެއް އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތަށް ބުނެދެވިފައިނުވާތީ،

30.3. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ [illegible] ވ. [illegible][31] ޤަޟިއްޔާގެ 15 ވަނަ ނުކުތާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާފަދަ، [illegible] އިޖުރާއީގޮތުން މައްސަލަ އިސްތިއުނާފަށް ކޯޓަކުން ވަކިވެފައި [illegible][32] ދި މައްސަލައިގައި އިސްތިއުނާފު ކުރާ ފަރާތަށް ބަޔާންކޮށްދިނުމަށް ނުވާކަމަށް ކަނޑައެޅިފައިވާތީ، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނިންމުމަށް ބަދަލު ގެނައުމަށް ނުވަތަ ބާޠިލު ކުރުމަށް ސަބަބެއް ނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި މައްސަލަ ނިންމަވަން ފާހަގަ.

---

[30] ކުޑަކުދިންގެ ޙައްޤުތައް ރައްކާތެރިކުރުމުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 19-2019)

[31] ފާސްވެފައި ނަންބަރު 2022/SC-A/51.

[32] [illegible] (ހ) ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު [illegible] (ށ) ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު [illegible] (ނ) ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު [illegible] (ރ) ދަށުކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރު [illegible]

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދުގެ ނަޒަރު

31. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ ގެ ނަޒަރަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

ފަނޑިޔާރު ޢާއިޝާ ޝުޖޫން ގެ ނަޒަރު

32. މި މައްސަލައިގައި ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް އަބްދުﷲ ގެ ނަޒަރަށް އަޅުގަނޑު ތާއީދުކުރަމެވެ.

އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ އިޖުރާއަތު ބައްޓަންކޮށްފައިވުން[33]

33. މި ފަސޭހައާ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި ދެކެވިފައިވުމުން، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގައި މި ފަސޭހައާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައްޓަން މައްސަލައިގެ ހުކުމްތަކުން ދިރިގެންވެއެވެ. އެގޮތުން އިސްތިއުނާފުގެ ގޮތުން[34] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް މައްސަލަ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހަޅާނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުން ނިންމުން ނިންމާތާ 30 (ތިރީސް) ދުވަހުގެ ތެރޭގައެވެ.[35] މި މުއްދަތުގެ ތެރޭގައި ސަބަބެއް ނިމުނުގޮތުގެ ތިޔޭ ބަލާލާކަށްވާނަމަ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ މުއްދަތު ގުނަން ފެށޭނީ ސަބަބެއް ނިމުނުގޮތުގެ

---

[33] ޤާނޫނު މައްސަލައިގެ ހުކުމްތަކުގައި، އެ ބަޔާ އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ބައްޓަން ދިރިގެންވާތީ، އިސްތިއުނާފުކުރުމުގެ ޤާނޫނީ އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް ހުށަހެޅޭ ގޮތް ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމާއި، އެއީ މިކަން ސަބަބެއް ނިމުނު ގޮތުގެ ތިޔޭގައި ބައްޓަންކުރެވިފައި މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 268 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[34] މިކަމުގައި ބަލާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައެވެ.

[35] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ)

ކޯޓު ހަމަޖެހުނު ދަރަޖަން ފެނިގެންދެއެވެ.[36] އެހެންކަމުން، ޝަރީޢަތް ނިމުނުގޮތުގެ ކޯޓުގެ ފަރާތުން ބެލެވުނު ދިފާޢުގެ ހުށަހަޅައިދޭނެ ކަމަށް ކަނޑައަޅައެވެ.[37]

ޙުކުމް:

ދެންނަމަ، ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ސަބަބުތަކަށް ބިނާކޮށް ޙުކުމުން، ފެމިލީ ކޯޓުގެ ނަންބަރު [redacted] "ވަގުތީ އަމުރު" (28 ނޮވެމްބަރު 2023) އަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭކަމަށް ނުވަތަ ބާޠިލު ކުރަންޖެހޭކަމަށް ޤާނޫނީ ސަބަބެއްނެތްކަމަށް ކަނޑައަޅައި، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގައި މި ޤަޟިއްޔާ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމް ކުރެވުނެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ޙުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ސަލީމް ޢަބްދުﷲ
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު ދީބާޖާ ވަހީދު

---

[36] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)

[37] މަދަނީ އިޖުރާއަތުގެ ޤާނޫނު (ޤާނޫނު ނަންބަރު 32/2021)ގެ 284 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ)